

Utbildningsinspektion i Mellanvångens och Tottarps skolor, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Mellanvångens och Tottarps skolor den 27–28 februari och den 7 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Staffanstorps kommun, Mellanvångens och Tottarps skolor, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Mellanvångens och Tottarps skolor intervjuades rektorn, lärare, elever, personal i elevvårdsteamet samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och

studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Mellanvångens skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	93
Förskoleklass	25
Grundskola	127

Tottarps skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	36
Förskoleklass	14
Grundskola	46

Mellanvångens skola ligger i västra delen av Staffanstorp, och Tottarps skola ligger några kilometer väster om Staffanstorp. Skolorna ingår i samma rektorsområde och skolorna samarbetar till viss del. I rektorsområdet ingår verksamhet inom förskola, skolbarnsomsorg, förskoleklass och grundskola. Det finns en rektor i området. Till sin hjälp i ledningsarbetet har rektorn tre platsansvariga, två på Mellanvångens skola och en på Tottarps skola.

Eleverna i Tottarps skola åker till Mellanvångens skola för att få undervisning i slöjd och idrott.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Mellanvångens och Tottarps skolor och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att klimatet på skolorna är gott och de allra flesta elever trivs och känner sig trygga. Föräldrar och elever är mycket nöjda med verksamheten och med personalen på skolorna. Alla intervjuade har ett stort förtroende för rektorn. Skolorna har resurser i form av personal, lokaler och material för att kunna bedriva en god verksamhet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Åtgärdsprogram upprättas inte för samtliga ämnen eller områden för de elever som har behov av detta (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolorna har inte upprättat arbetsplaner för sina verksamheter (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolorna upprättar inte kvalitetsredovisningar utifrån kraven i förordningen (3 § och 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- Samtliga elever ges inte möjlighet att nå målen i årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för hem- och konsumentkunskap).

- Samtliga elever ges inte möjlighet att nå målen i årskurs 5 i ämnet teknik på Mellanvångens skola (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för teknik).
- Svenska som andraspråk anordnas inte enligt kraven i förordningen på Mellanvångens skola (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Skolorna bör vidareutveckla sitt gemensamma arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen samt skapa en struktur gällande måluppfyllelsen för normer och värden.
- Skolorna bör utveckla elevernas möjlighet till ett aktivt elevinflytande över såväl innehåll som arbetsformer i undervisningen.
- Skolorna bör utveckla sitt arbete med att göra målen i samtliga ämnen kända för eleverna.
- Skolorna bör fortsätta att utveckla sitt arbete med individuella utvecklingsplaner.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras.
- Samverkan med de mottagande skolorna bör öka för att nå en större kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling. Även samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas.
- Lärarna bör i huvudsak undervisa i de ämnen de har utbildning för.
- Skolorna bör organisera elevens val så att samtliga elever ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

I Mellanvångens skola och i Tottarps skola genomförs de nationella ämnesproven i skolår 5. Resultaten i de nationella proven som genomfördes 2005 och 2006 var goda. Vidare följs kunskapsutvecklingen upp genom en av kommunen framtagna handlingsplan för elever med läs- och skrivsvårigheter. Vid besöket uppgav rektorn och lärare att skolorna inte har några gemensamma former för att mäta elevernas måluppfyllelse i andra ämnen än matematik, svenska och engelska. Av skolornas dokumentation och vid intervjuerna framgår att skolorna saknar en övergripande struktur för hur de följer elevernas kunskapsutveckling i förhållande till gällande kursplaner. Inspektörerna bedömer att skolorna bör fortsätta utveckla sitt gemensamma arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling så att samtliga ämnen omfattas.

På Mellanvångens och Tottarps skolor upplever eleverna och personalen miljön som trygg och trivsamt. Kränkningar är inte vanligt förekommande och när de inträffar tar både elever och personal tag i situationerna. Utifrån dokumentstudier, intervjuer och verksamhetsbesök bedömer inspektörerna att verksamheten i skolorna är av god kvalitet och att arbetet med normer och värden sker enligt styrdokumentet. För måluppfyllelsen gällande normer och värden har

skolorna dock ingen tydlig samlad bild. Inspektörerna bedömer att skolorna bör skapa en struktur gällande måluppfyllelsen för normer och värden.

Sammanfattning

Skolorna har god måluppfyllelse avseende normer och värden. Skolorna bör dock vidareutveckla sitt gemensamma arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen samt skapa en struktur gällande måluppfyllelsen för normer och värden.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

I Mellanvångens och Tottarps skolor läggs stort fokus på arbetet med att förebygga och förhindra att kränkningar uppstår. Rektorns roll är framträdande då hon mycket aktivt deltar i detta arbete. Skolorna genomför undervisning i vad de kallar för SET (Social Emotionell Träning) som är schemalagt i alla klasser en gång i veckan. SET är en metod som skolorna använder för att genom individ- och gruppstärkande övningar förebygga diskriminering och annan kränkande behandling. Samtliga i personalen har genomgått utbildning i SET. I Mellanvångsskolan finns också en Friendsgrupp som extra kompetens och stöd i elevvårdsarbetet. Skolorna har ett etablerat systematiskt arbetssätt för att motverka kränkningar. Intervjuade elever och föräldrar upplever inte kränkningar som något problem på skolorna.

Inspektörerna bedömer att skolornas likabehandlingsplaner innehåller de delar som den nya lagen kräver. Vid intervjuer framkommer dock att eleverna inte har varit delaktiga i framtagandet av skolornas likabehandlingsplaner.

Läroplanen framhåller att läraren, men ytterst rektorn, skall se till att alla elever får ett inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll i förhållande till stigande ålder och mognad. Vid intervjuer och observationer har inspektörerna tagit del av goda exempel där eleverna på skolorna givits möjlighet till inflytande över såväl arbetsformer som innehåll. Dock framkom vid intervjuerna att det finns en variation både mellan personalen och även mellan skolorna i vilken utsträckning detta sker. Vidare framkom vid elevintervjuerna att eleverna ofta upplever undervisningen som lärarstyrd med begränsade möjligheter till inflytande över innehåll och arbetssätt. Hur stort detta inflytande är varierar mellan olika lärare och upplevs i hög grad vara upp till den enskilda läraren. Inspektörerna bedömer att skolorna gemensamt bör fortsätta utveckla sitt arbete med elevinflytande så att eleverna ges möjlighet till att utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.

En viktig förutsättning för att eleverna skall kunna utöva inflytande i undervisningen är att de har kännedom om läroplanens och kursplanernas mål för utbildningen. Vid intervjuer framkom att elevernas kunskaper om målen är begränsade. Det är upp till varje lärare att själv avgöra hur de skall arbeta för att göra målen i läroplanen och kursplanerna kända för eleverna, vilket leder till att det skiljer sig åt i vilken utsträckning lärarna gör detta. Inspektörerna bedömer att skolorna bör vidareutveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer att förskoleklassens lokaler stimulerar till lek och fritt skapande. Enligt läroplanen skall läraren utveckla samarbetet mellan förskoleklass och skola och fritidshem. Samverkan mellan förskoleklass och skola är enligt intervjuad personal mycket begränsad. Inspektörerna vill påpeka att en utökad samverkan och flexibilitet kan bidra till att främja barnens lärande och inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas.

Individanpassning och stöd

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner.

Vid inspektionstillfället hade skolorna upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever. De planer som inspektörerna har tagit del av är mer metodbeskrivande än ett framåtsyftande måldokument. Formuleringarna i planerna är inte tydligt kopplade till läroplanens och kursplanernas mål. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras avseende innehåll och kvalitet.

Skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Elevvårdsteamet som består av rektorn, specialpedagogen, specialläraren samt skol-sköterska har regelbundna möten där information kring eleverna från de olika arbetslagen tas upp. Eleverna erbjuds stöd i alla ämnen, men det är engelska, svenska och matematik som prioriteras. För de elever som riskerar att inte nå målen upprättas åtgärdsprogram. Av intervjuerna framkommer dock att det

endast upprättas åtgärdsprogram i svenska, engelska och matematik och inte i övriga ämnen. Enligt grundskoleförordningen skall åtgärdsprogram upprättas om det har framkommit att eleven behöver särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer att skolorna har goda rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Dock måste skolorna vid behov upprätta åtgärdsprogram som omfattar samtliga ämnen för de elever som riskerar att inte nå målen.

Studiehandledning på modersmålet skall, enligt grundskoleförordningen, ges till alla elever som behöver det. I Mellanvångens skola finns elever som har undervisning på sitt modersmål, men vid intervjuer med rektorn och personalen framkom att skolan inte har undersökt om dessa elever har behov av studiehandledning på modersmålet. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det är rektorns ansvar att undersöka behovet av studiehandledning på modersmålet.

Ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Av intervjuerna framgår det att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att hon är synlig i verksamheten. Skolorna är organiserade i arbetslag. De platsansvariga har specifika arbetsuppgifter och ingår i skolornas gemensamma ledningsgrupp.

En arbetsplan skall enligt förarbetena till läroplanen ha en bärande funktion i skolan och vara ett aktivt styrinstrument för verksamheten. I arbetsplanen skall personal och representanter för elever och föräldrar omvandla de nationellt fastställda målen till verksamhetsmål för skolan. Ansvar för upprättandet och utvärderingen av arbetsplanen har rektorn. Mellanvångens och Tottarps skolor saknar en aktuell arbetsplan. Inspektörerna bedömer att skolorna måste upprätta en arbetsplan för sina verksamheter.

Varje skola, som ingår i det offentliga skolväsendet, skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Mellanvångens och Tottarps skolor upprättar varje år en kvalitetsredovisning där två valfria mål utvärderas enligt Barn- och utbildningsnämndens rekommendationer. De senaste två åren har skolorna själva valt att utvärdera normer och värden eftersom de arbetat mycket med det i det mobbningsförebyggande arbetet. Kvalitetsredovisningarna blir till stora delar verksamhetsbeskrivningar och tydliga bedömningar om måluppfyllelse saknas. Det presenteras inte heller några åtgärder för utveckling. Av intervjuer framgår att varken elever eller föräldrar varit delaktiga i framtagandet av skolornas kvalitetsredovisningar. Inspektörerna vill göra skolorna uppmärksamma på att kvalitetsredovisningar enligt förordningen skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet bör förbättras och att skolorna måste utveckla sina kvalitetsredovisningar med avseende på innehåll, medverkan av lärare, övrig personal och elever samt elevernas vårdnadshavare.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet betonar samverkan som ett verktyg för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. För att nå en kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling krävs samverkan mellan lärare och personal såväl inom verksamheterna som mellan skolor. Vid intervjuer framkommer att bilden av att samverkansformerna mellan Mellanvångens och Tottarps skolor och de mottagande 6–9 skolorna i Staffanstorp inte är tillräckligt utvecklade. Överlämnandesamtal förekommer men elevernas

lärande måste i högre utsträckning ses i ett långsiktigt perspektiv. Inspektörerna bedömer att samverkan med de mottagande skolorna bör öka för att nå en större kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att genomförandet av verksamheten görs på ett bra sätt utifrån de behov och förutsättningar som finns. Däremot bör skolorna fortsätta att utveckla sitt arbete med att göra målen i samtliga ämnen kända för elever och föräldrar. Skolorna bör också fortsätta att utveckla sitt arbete med individuella utvecklingsplaner. Skolorna bör gemensamt fortsätta utveckla sitt arbete med elevinflytande så att eleverna ges möjlighet till att utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Samverkan mellan förskoleklass och skola bör också utvecklas. Skolorna måste vid behov upprätta åtgärdsprogram som omfattar samtliga ämnen för de elever som har behov av detta. Skolorna måste upprätta en arbetsplan för sina verksamheter. Kvalitetsarbetet bör förbättras och skolorna måste utveckla sina kvalitetsredovisningar med avseende på innehåll, medverkan av lärare, övrig personal och elever samt elevernas vårdnadshavare. Samverkan med de mottagande skolorna bör öka för att nå en större kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Mellanvångens och Tottarps skolor har goda förutsättningar i form av ändamålsenliga lokaler, stimulerande utomhusmiljöer samt tillgång till datorer och annan utrustning för att kunna bedriva en tidsenlig utbildning. Mellanvångens skola har ett bibliotek som under viss tid i veckan är bemannat med en bibliotekarie.

Antalet lärare är enligt Skolverkets statistik 8 per 100 elever vid Mellanvångens skola och 8,9 per 100 elever vid Tottarps skola, vilket är något över rikssnittet. All personal har pedagogisk utbildning. Det finns god tillgång till specialpedagogisk kompetens. I huvudsak arbetar lärarna som klasslärare oavsett vilken ämnesinriktning de har i sin utbildning. Inspektörerna bedömer att lärarna i huvudsak bör undervisa i de ämnen de har utbildning för.

Enligt kursplanerna har ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap mål som skall uppnås i årskurs 5. Ämnet hem- och konsumentkunskap erbjuds inte före årskurs 6. Ämnet teknik erbjuds i begränsad omfattning på Mellanvångens skola. Skolorna tillhandahåller därmed inte undervisning i den omfattning att eleverna har möjlighet att nå målen i dessa ämnen före årskurs 6. Inspektörerna bedömer att skolorna gemensamt måste säkerställa att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5 utifrån kursplanerna i hem- och konsumentkunskap samt teknik.

Undervisningen i elevens val syftar enligt grundskoleförordningen till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid intervjuerna framkommer att det är upp till varje lärare att planera och genomföra elevens val. Detta innebär att kvaliteten på ämnesfördjupningarna varierar mellan klasserna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör organisera elevens val så att samtliga

elever ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen.

Av grundskoleförordningen framgår att svenska som andraspråk skall anordnas om det behövs för elever som har annat språk än svenska som modersmål och att undervisningen måste anordnas istället för undervisning i svenska. Vid Mellanvångens skola ges svenska som andraspråk som en allmän stödåtgärd och inte som ett eget ämne. Inspektörerna bedömer att skolan måste anordna svenska som andraspråk som ett eget ämne för de elever som har detta behov.

Sammanfattning

Skolorna har god tillgång till personella och materiella resurser för att kunna bedriva god verksamhet. Inspektörerna bedömer att skolorna bör se över hur lärarna används så att de i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning för. Samtliga elever måste ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5 utifrån kursplanerna i hem- och konsumentkunskap och teknik. Skolorna bör organisera elevens val så att samtliga elever ges möjlighet till att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen i enlighet med kraven i förordningen. Mellanvångens skola måste anordna svenska som andraspråk som ett eget ämne för de elever som har detta behov.

Datum	Ort
2007-06-13	Lund

Cecilia Rösténus
Ann-Sofi Ericson